

**ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH**

**ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY
USZCZERBEK NA ZDROWIU
WYDANE W 2015 ROKU**

Warszawa 2016

Opracowała
Agnieszka Sikora

Akceptowała
Izabela Tomczyk
Wicedyrektor Departamentu

SPIS TREŚCI

	str.
Wprowadzenie.....	5
1. Orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników.....	8
1.1. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy....	14
1.2. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku chorób zawodowych.....	31
2. Jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS.....	47

Wprowadzenie

W 2015 r. po raz kolejny poddano analizie orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników ZUS ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową.

Orzeczenie stwierdzające uszczerbek na zdrowiu wydawane jest przez lekarza orzecznika lub komisję lekarską ZUS. Na podstawie bezpośredniego badania poszkodowanego i posiadanej dokumentacji medycznej ustala się stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu* oraz jego związek z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową. Ocena stopnia uszczerbku na zdrowiu dokonywana jest dopiero po zakończeniu leczenia i ewentualnej rehabilitacji ubezpieczonego.

Stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu ustalony jest według oceny procentowej, zgodnie z tabelą norm uszczerbku stanowiącej załącznik do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18 grudnia 2002 r. Tabela ta określa dolną i górną granicę stopnia uszczerbku na zdrowiu, zależnie od rodzaju uszkodzenia czy naruszenia sprawności poszczególnych narządów człowieka.

W przypadku gdy wypadek przy pracy lub chorobowa zawodowa spowodowały uszkodzenie kilku kończyn, narządów lub układów, ogólny stopień uszczerbku na zdrowiu równa się sumie procentów uszczerbku ustalonych za poszczególne uszkodzenia, z ograniczeniem do 100%.

Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu stanowią podstawę (na mocy ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) do przyznania jednorazowego odszkodowania powypadkowego wypłacanego przez ZUS.

Wysokość jednorazowego odszkodowania ustalana jest raz w roku i ogłaszana przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w Dzienniku Urzędowym Monitor Polski. Jednorazowe odszkodowanie przysługuje w wysokości 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

* za stały uszczerbek na zdrowiu uważa się naruszenie sprawności organizmu nie rokujące poprawy, natomiast za długotrwały uszczerbek na zdrowiu takie naruszenie sprawności organizmu, które powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekraczający 6 miesięcy, mogące ulec poprawie.

Przeciętne wynagrodzenie ogłaszane jest dla celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym RP Monitor Polski przez Prezesa GUS i stosowane do ustalenia kwoty jednorazowego odszkodowania poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres jednego roku.

Kwota jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej (za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu) w analizowanym okresie wynosiła:

- od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. – 730 zł,
- od 1 kwietnia 2015 r. do 31 marca 2016 r. – 757 zł.

Wysokość jednorazowego odszkodowania ulega zwiększeniu o 20% przeciętnego wynagrodzenia za każdy procent uszczerbku na zdrowiu przewyższający procent, według którego była ona ustalona, w przypadku gdy ustalony wcześniej uszczerbek na zdrowiu stanowiący podstawę przyznania jednorazowego odszkodowania, ulegnie zwiększeniu co najmniej o 10 punktów procentowych w wyniku dalszego pogorszenia stanu zdrowia poszkodowanego.

Jednorazowe odszkodowanie ulega również zwiększeniu o kwotę stanowiącą 3,5-krotność przeciętnego wynagrodzenia, jeżeli w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej ubezpieczonemu została orzeczona całkowita niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji.

Prezentowane opracowanie obejmuje orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników ZUS w 2015 r. Analizie poddano strukturę osób badanych w sprawach powypadkowych w związku z wypadkiem przy pracy lub z chorobą zawodową według ich wieku i płci, okoliczności powstania uszczerbku, wysokości orzeczonego uszczerbku w powiązaniu z rodzajem doznanych urazów oraz przestrzenne zróżnicowanie wydanych orzeczeń powypadkowych.

Ponadto tablica 27 przedstawia jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS w 2015 r., tj. liczbę odszkodowań oraz ogólną kwotę ich wypłat, w powiązaniu z okolicznościami powstania uszczerbku na zdrowiu oraz rodzajem jednorazowego odszkodowania powypadkowego.

* * *

Zastosowany w opracowaniu:

- termin „nieustalone zjawisko” – oznacza brak informacji, zniekształcenie informacji lub niepoprawną identyfikację w przyjętych słownikach (np. w słowniku województw, wieku, płci, itp.),
- znak umowny – kropka (.) – oznacza brak informacji wiarygodnych.

1. Orzeczenia powypadkowe wydane przez lekarzy orzeczników

W 2015 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali ogółem 87,2 tys. orzeczeń powypadkowych, w tym 75,9% (czyli 66,2 tys.) to orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu a 24,0% (czyli 21,0 tys.) orzeczenia stwierdzające jego brak.

Uwzględniając okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu, liczba orzeczeń wydanych z tytułu wypadków przy pracy kształtowała się na poziomie 85,1 tys. orzeczeń (tj. o 3,9% mniej niż w 2014 roku), natomiast w przypadku chorób zawodowych – na poziomie 2,1 tys. orzeczeń (czyli o 10,6% mniej niż w roku poprzednim).

Wśród poszkodowanych z orzeczonym uszczerbkiem na zdrowiu przeważali mężczyźni, stanowiąc 68,3% badanej populacji.

Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu określony na podstawie wydanych orzeczeń powypadkowych wyniósł 5,5% uszczerbku. Wysokość procentu uszczerbku kształtowała się odmiennie w zależności od płci, jak i od okoliczności powstania uszczerbku na zdrowiu. I tak, dla mężczyzn przeciętny procent uszczerbku wyniósł 6,0% uszczerbku, zaś dla kobiet - 4,5% uszczerbku. W przypadku uszczerbku powstałego w wyniku wypadku przy pracy przeciętny procent kształtował się na poziomie 5,1% uszczerbku, zaś w przypadku choroby zawodowej – 19,6% uszczerbku.

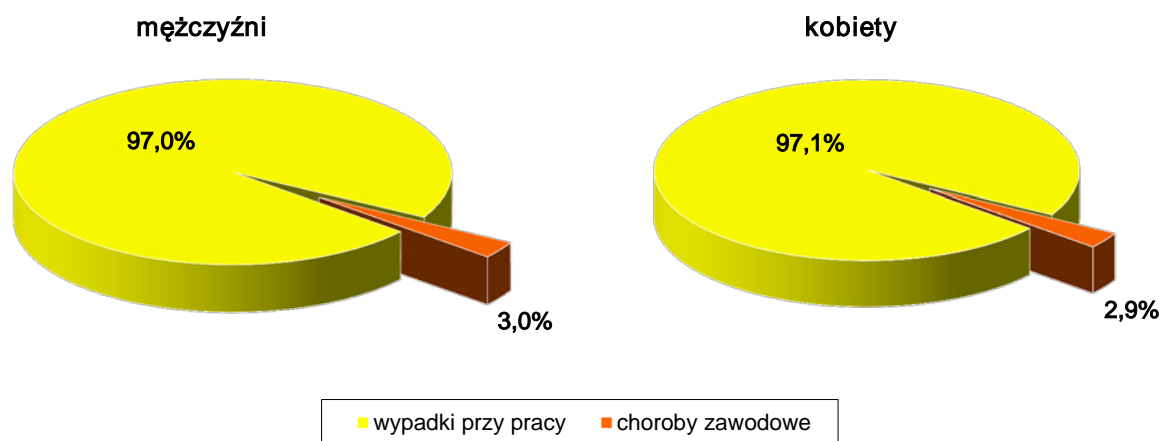
Średni wiek ogółu poszkodowanych wyniósł 42,7 roku, średni wiek mężczyzn wyniósł 41,6 roku, a średni wiek kobiet – 45,1 roku. Jednakże w przypadku orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową średni wiek poszkodowanych był zdecydowanie wyższy i wyniósł 58 lat (dla mężczyzn – 59,4 roku, dla kobiet – 55,7 roku).

W 2015 r. liczba orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) dla ogółu Polski wyniosła 542 orzeczenia, co w porównaniu z 2014 r. oznacza spadek o 7,4%. Najwięcej orzeczeń – w przeliczeniu na pracujących – zarejestrowano w województwie warmińsko-mazurskim (776 orzeczeń), wielkopolskim (764 orzeczenia) oraz pomorskim (702 orzeczenia); najmniej natomiast w województwie mazowieckim (288 orzeczeń), opolskim (347 orzeczeń) oraz małopolskim (384 orzeczenia).

TABL. 1 ORZECZENIA POWYPADKOWE WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W LATACH 2014 - 2015

Okoliczności powstania uszczerbku a - rok poprzedni = 100		Ogółem	Orzeczenia powypadkowe ustalające:		
			uszczerbek na zdrowiu	brak uszczerbku na zdrowiu	nieustalona ocena
OGÓŁEM	2014	90 974	69 095	21 715	164
	2015	87 228	66 175	20 951	102
	a	95,9	95,8	96,5	62,2
wypadki przy pracy	2014	88 486	66 893	21 546	47
	2015	85 057	64 209	20 802	46
	a	96,1	96,0	96,5	97,9
choroba zawodowa	2014	2 372	2 202	169	1
	2015	2 120	1 966	149	5
	a	89,4	89,3	88,2	500,0
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	2014	116	-	-	116
	2015	51	-	-	51
	a	44,0	-	-	44,0

Rys. 1 Struktura orzeczeń powypadkowych ustalających uszczerbek na zdrowiu wydanych przez lekarzy orzeczników w 2015 roku według płci osób poszkodowanych oraz okoliczności powstania uszczerbku

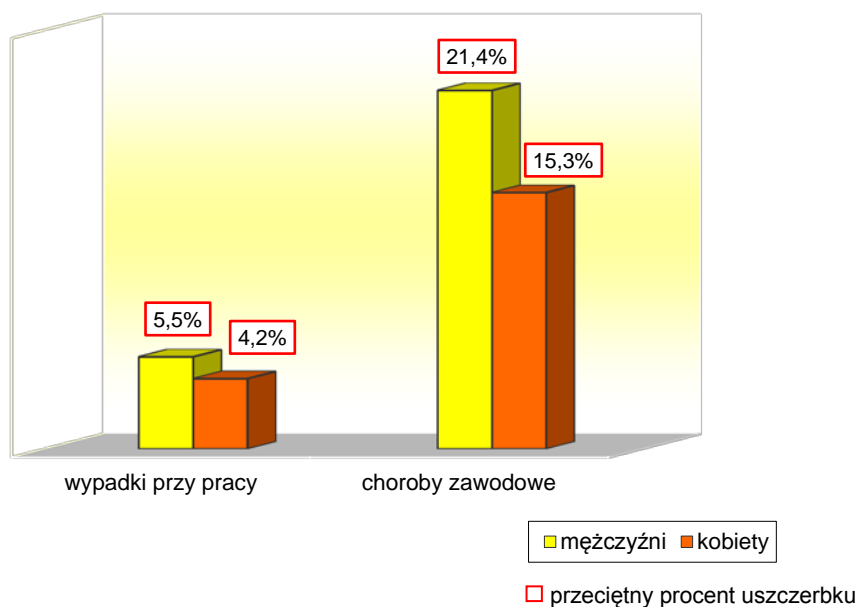
TABL. 2 ORZECZENIA POWYPADKOWE WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW

Okoliczności powstania uszczerbku	Ogółem		Orzeczenia powypadkowe ustalające:				
			uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu		nieustalona ocena
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba
OGÓŁEM							
OGÓŁEM	87 228	100,0	66 175	100,0	20 951	100,0	102
wypadki przy pracy	85 057	97,5	64 209	97,0	20 802	99,3	46
choroba zawodowa	2 120	2,4	1 966	3,0	149	0,7	5
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	51	0,1	-	-	-	-	51
MĘŻCZYŹNI							
OGÓŁEM	58 306	100,0	45 174	100,0	13 070	100,0	62
wypadki przy pracy	56 846	97,5	43 829	97,0	12 983	99,3	34
choroba zawodowa	1 436	2,5	1 345	3,0	87	0,7	4
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	24	0,0	-	-	-	-	24
KOBIETY							
OGÓŁEM	28 880	100,0	20 967	100,0	7 877	100,0	36
wypadki przy pracy	28 183	97,6	20 356	97,1	7 815	99,2	12
choroba zawodowa	674	2,3	611	2,9	62	0,8	1
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	23	0,1	-	-	-	-	23
nieustalona płeć							
OGÓŁEM	42	100,0	34	100,0	4	100,0	4
wypadki przy pracy	28	66,7	24	70,6	4	100,0	-
choroba zawodowa	10	23,8	10	29,4	-	-	-
nieustalona okoliczność powstania uszczerbku	4	9,5	-	-	-	-	4

TABL. 3 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU ORAZ ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG PŁCI I OKOLICZNOŚCI POWSTANIA USZCZERBKU

Wyszczególnienie	Ogółem		uszczerbek na zdrowiu powstały wskutek:			
			wypadków przy pracy		chorób zawodowych	
	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach	przeciętny procent uszczerbku	średni wiek w latach
OGÓŁEM	5,5	42,7	5,1	42,2	19,6	58,0
Mężczyźni	6,0	41,6	5,5	41,1	21,4	59,4
Kobiety	4,5	45,1	4,2	44,8	15,3	55,7

Rys. 2 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu według płci osób poszkodowanych i okoliczności powstania uszczerbku

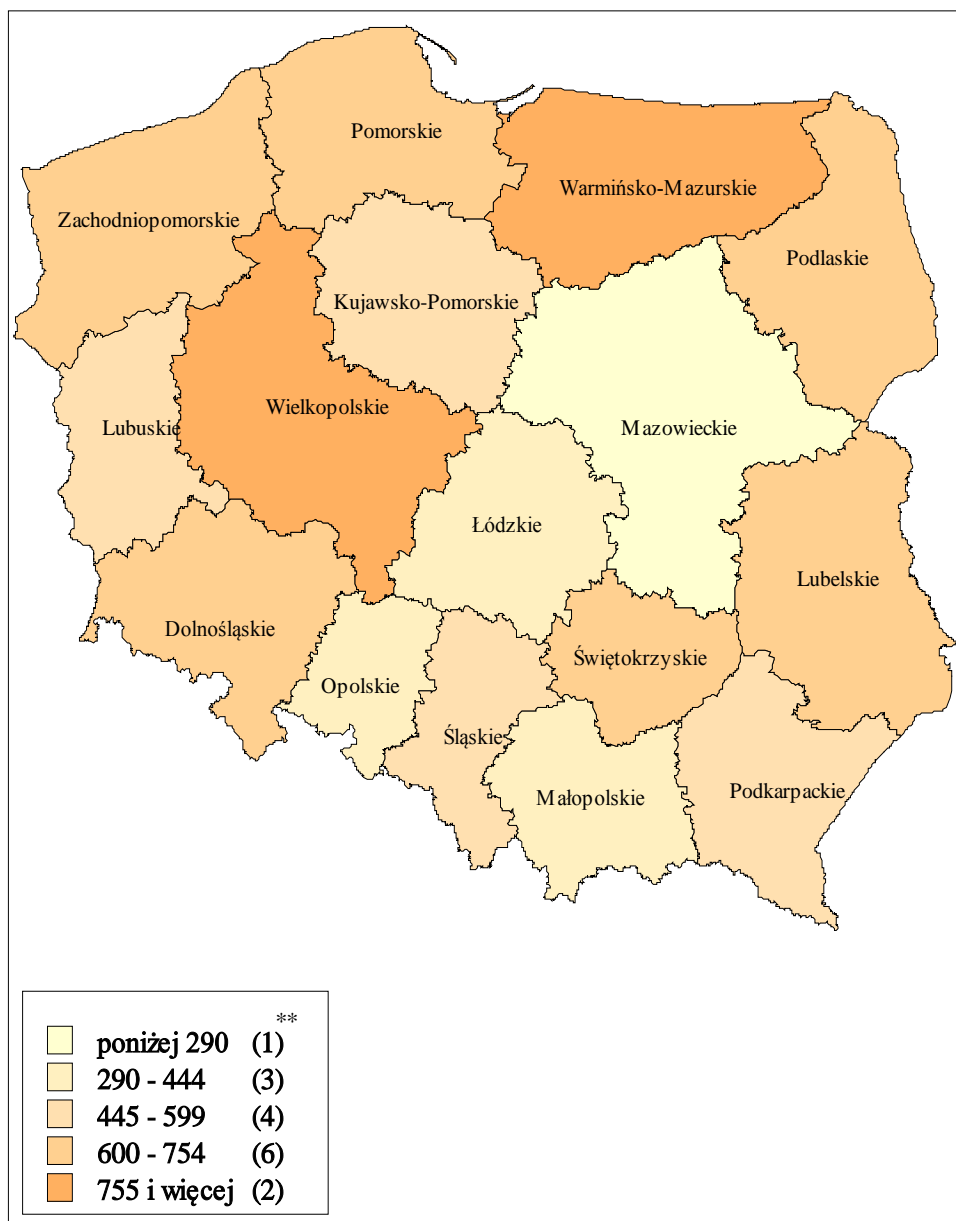

**TABL. 4 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK
NA ZDROWIU W PRZELICZENIU NA 100 TYS. PRACUJĄCYCH*
WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Województwo	Ogółem	Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓŁEM	66 175	542
Dolnośląskie	6 882	692
Kujawsko-pomorskie	3 467	570
Lubelskie	3 532	687
Lubuskie	1 826	599
Łódzkie	3 450	442
Małopolskie	4 033	384
Mazowieckie	6 041	288
Opolskie	959	347
Podkarpackie	3 177	568
Podlaskie	1 869	646
Pomorskie	5 152	702
Śląskie	8 272	523
Świętokrzyskie	2 048	640
Warmińsko-mazurskie	2 896	776
Wielkopolskie	9 528	764
Zachodniopomorskie	3 043	629

* poza rolnictwem indywidualnym

Rys.3 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu
w przeliczeniu na 100 tys. pracujących*
według województw

* poza rolnictwem indywidualnym

** liczba województw

1.1. Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy

Zgodnie z ustawą z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności albo poleceń przełożonych,
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie trwania podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

W 2015 r. liczba orzeczeń z tytułu wypadków przy pracy wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS wyniosła 85,1 tys. orzeczeń, z czego 75,5%, tj. 64,2 tys. stanowiły orzeczenia stwierdzające powstanie uszczerbku na zdrowiu. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek liczby orzeczeń powypadkowych o 3,9%, zaś orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu o 4,0%.

W badanej zbiorowości z orzeczoną uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku wypadków przy pracy zdecydowaną większość, podobnie jak w 2014 r. stanowili mężczyźni – 68,3% ogółu poszkodowanych.

W porównaniu z 2014 r. nie odnotowano również zmian w wysokości przeciętnego procentu uszczerbku powstałego na skutek wypadku przy pracy, który w obu latach kształtował się na poziomie 5,1% uszczerbku (dla mężczyzn wyniósł 5,5% uszczerbku, a dla kobiet – 4,2% uszczerbku).

Najwyższy przeciętny procent uszczerbku zarejestrowano w województwie łódzkim – 5,9% uszczerbku, najniższy natomiast w województwie wielkopolskim – 4,5% uszczerbku.

Analizując miary pozycyjne danych jednostkowych obserwujemy, że jedna czwarta orzeczeń wydanych w związku z wypadkiem przy pracy (kwartyl pierwszy Q1) wykazała uszczerbek na zdrowiu w wysokości nie przekraczającej 2,0% uszczerbku.

W połowie orzeczeń (mediana Me) procentowa ocena uszczerbku na zdrowiu kształtowała się na poziomie nie wyższym niż 3,6% uszczerbku.

W odniesieniu do 75% orzeczeń (kwartyl trzeci Q3) stopień orzeczonego uszczerbku wyniósł nie więcej niż 5,4% uszczerbku.

Natomiast dominującym (dominanta D) wśród wszystkich orzeczeń ustalających uszczerbek powstały w wyniku wypadków przy pracy był uszczerbek w wysokości 4,9%.

W porównaniu z 2014 r. nastąpiła zmiana struktury wiekowej populacji z orzeczoną uszczerbkiem na zdrowiu. Najliczniejszą, tj. 26,0% grupę stanowiły osoby w wieku 30-39 lat (w 2014 r. – 26,1% stanowiły osoby w wieku 50-59 lat). Przy czym kobiety najczęściej ulegały wypadkom przy pracy w wieku 50-59 lat, co stanowiło 33,9% tej populacji (w 2014 r. – 34,2%).

Średni wiek poszkodowanych w wypadkach przy pracy wyniósł 42,2 roku; średni wiek mężczyzn wyniósł 41,1 roku, natomiast kobiet – 44,8 roku.

Dla 93,4% orzeczeń uszczerbek nie przekroczył 10,0%, z czego 55,4% to orzeczenia z uszczerbkiem w granicach 0,5% do 4,0%.

Uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadku przy pracy najczęściej spowodowany był: uszkodzeniami kończyny dolnej – 38,7% ogółu orzeczeń, urazami śródreżca i palców – 30,3% oraz uszkodzeniami kończyny górnej – 14,6%. Przeciętny procent uszczerbku w przypadku tych urazów wyniósł odpowiednio: 4,5%; 3,2%; 6,8%. Średni wiek osób, które doznały wymienionych wyżej urazów to odpowiednio: 42,6 roku; 40 lat; 45,9 roku.

Najwyższy przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu zarejestrowano w związku z uszkodzeniami narządów moczowo-płciowych (29,3% uszczerbku), uszkodzeniami miednicy (17,7% uszczerbku) oraz uszkodzeniami narządu wzroku (17,1% uszczerbku).

W porównaniu z zarejestrowanym w roku poprzednim dla wymienionych schorzeń był przeciętnie wyższy o 2,7% uszczerbku, 1,0% uszczerbku oraz 0,5% uszczerbku.

Najniższy średni wiek poszkodowanych odnotowano wśród osób z uszkodzeniami twarzy oraz z urazami śródreżca i palców – po 40 lat, natomiast najwyższy w przypadku osób z uszkodzeniem klatki piersiowej – 48 lat.

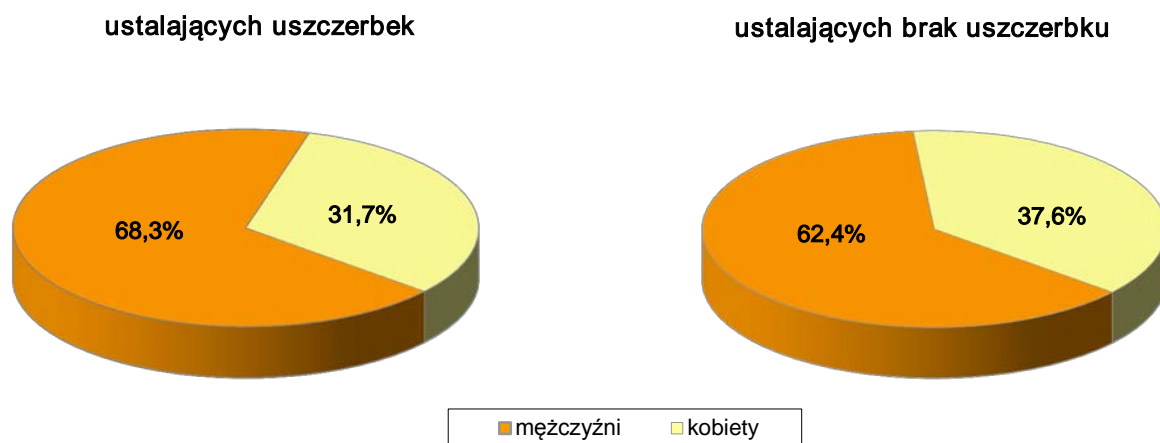
Najczęściej orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu z tytułu wypadków przy pracy wydawane były przez lekarzy orzeczników w woj. wielkopolskim – 14,5% ogółu orzeczeń z tytułu wypadków przy pracy, śląskim – 12,0% oraz dolnośląskim – 10,3%; najrzadziej natomiast w woj. opolskim – 1,5% oraz lubuskim – 2,8%. Rozpatrując orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku wypadków przy pracy w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) – obserwujemy, że najczęściej uszczerbek orzekano w woj. warmińsko-mazurskim (762 orzeczenia), wielkopolskim (748 orzeczeń) oraz pomorskim (691 orzeczeń); najrzadziej w woj. mazowieckim (282 orzeczenia), opolskim (344 orzeczenia) oraz małopolskim (364 orzeczenia).

Przy czym dla całej Polski relacja ta wyniosła 526 orzeczeń i w porównaniu z 2014 r. była niższa o 7,1%.

TABL. 5 ORZECZENIA WYDANE W ZWIĄZKU Z WYPADKAMI PRZY PRACY

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego orzeczenia ustalające:					
		uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu		nieustalona ocena	
	liczba	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100
OGÓŁEM	85 057	64 209	75,5	20 802	24,5	46	0,0
Mężczyźni	56 846	43 829	77,1	12 983	22,8	34	0,1
Kobiety	28 183	20 356	72,2	7 815	27,7	12	0,1
nieustalona płeć	28	24	85,7	4	14,3	-	-

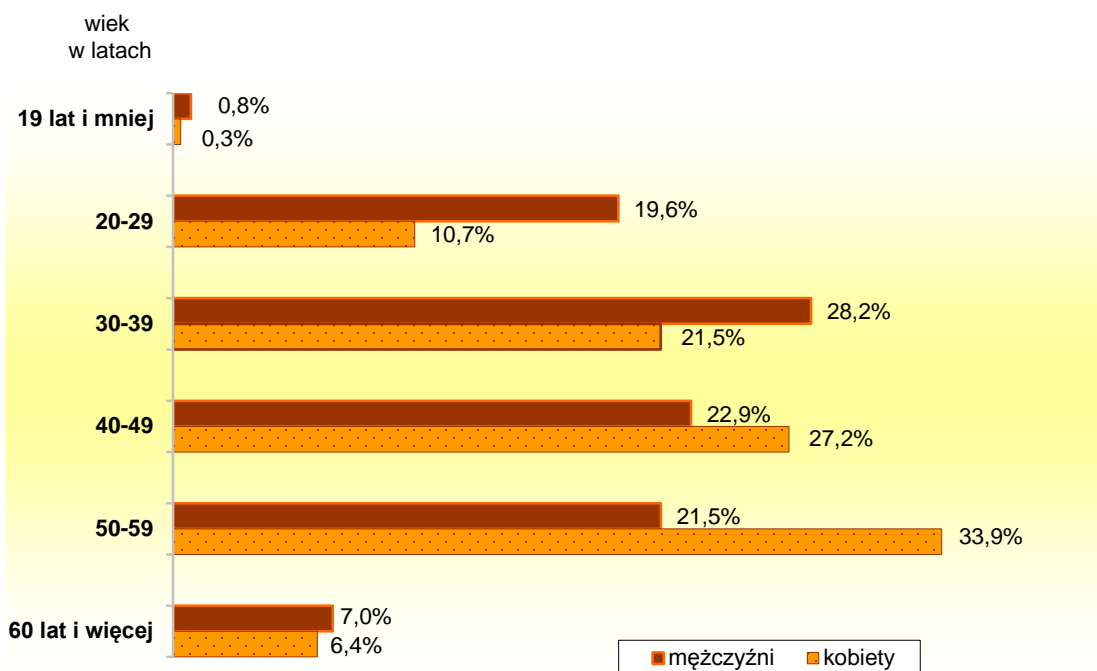
Rys. 4 Struktura orzeczeń dotyczących uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku wypadków przy pracy

TABL. 6 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU

Wiek poszkodowanych	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		nieustalona płeć
	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba
OGÓŁEM	64 209	5,1	43 829	5,5	20 356	4,2	24
z tego:							
19 lat i mniej	421	3,8	345	3,8	70	2,9	6
20-29	10 781	4,4	8 608	4,6	2 172	3,5	1
30-39	16 721	4,6	12 338	4,9	4 380	3,7	3
40-49	15 557	5,0	10 019	5,6	5 533	4,0	5
50-59	16 337	5,6	9 433	6,4	6 903	4,5	1
60 lat i więcej	4 384	6,9	3 086	7,4	1 298	5,7	-
nieustalony wiek poszkodowanych	8	.	-	-	-	-	8
Średni wiek	42,2	x	41,1	x	44,8	x	x

Rys. 5 Struktura orzeczeń według wieku oraz płci osób z ustalonym uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku wypadków przy pracy

**TABL. 7 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG JEGO
WYSOKOŚCI W LATACH 2014-2015**

Procent uszczerbku na zdrowiu a - rok poprzedni = 100		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	nieustalona płeć
OGÓŁEM	2014	66 893	45 892	20 975	26
	2015	64 209	43 829	20 356	24
	a	96,0	95,5	97,0	92,3
do 10	2014	62 341	42 021	20 298	22
	2015	59 941	40 275	19 651	15
	a	96,2	95,8	96,8	68,2
11-20	2014	3 170	2 629	541	-
	2015	2 984	2 387	595	2
	a	94,1	90,8	110,0	-
21-30	2014	671	592	79	-
	2015	631	559	68	4
	a	94,0	94,4	86,1	-
31-40	2014	343	316	27	-
	2015	287	267	20	-
	a	83,7	84,5	74,1	-
41-50	2014	123	110	13	-
	2015	140	127	13	-
	a	113,8	115,5	100,0	-
51-60	2014	94	87	5	2
	2015	81	77	4	-
	a	86,2	88,5	80,0	-
61-70	2014	56	50	6	-
	2015	47	46	1	-
	a	83,9	92,0	16,7	-
71-80	2014	21	19	2	-
	2015	20	19	1	-
	a	95,2	100,0	50,0	-
81-90	2014	9	9	-	-
	2015	14	14	-	-
	a	155,6	155,6	-	-
91-100	2014	65	59	4	2
	2015	64	58	3	3
	a	98,5	98,3	75,0	150,0

TABL. 8 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG WYSOKOŚCI USZCZERBKU I PŁCI

Procent uszczerbku na zdrowiu	Orzeczenia ustalające uszczerbek						
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		nieustalona płeć
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba
OGÓŁEM	64 209	100,0	43 829	100,0	20 356	100,0	24
do 4	35 558	55,4	23 578	53,8	11 972	58,8	8
5-10	24 383	38,0	16 697	38,1	7 679	37,7	7
11-20	2 984	4,7	2 387	5,5	595	2,9	2
21-30	631	1,0	559	1,3	68	0,4	4
31-40	287	0,4	267	0,6	20	0,1	-
41-50	140	0,2	127	0,3	13	0,1	-
51-60	81	0,1	77	0,2	4	0,0	-
61-70	47	0,1	46	0,1	1	0,0	-
71-80	20	0,0	19	0,0	1	0,0	-
81-90	14	0,0	14	0,0	-	-	-
91-100	64	0,1	58	0,1	3	0,0	3

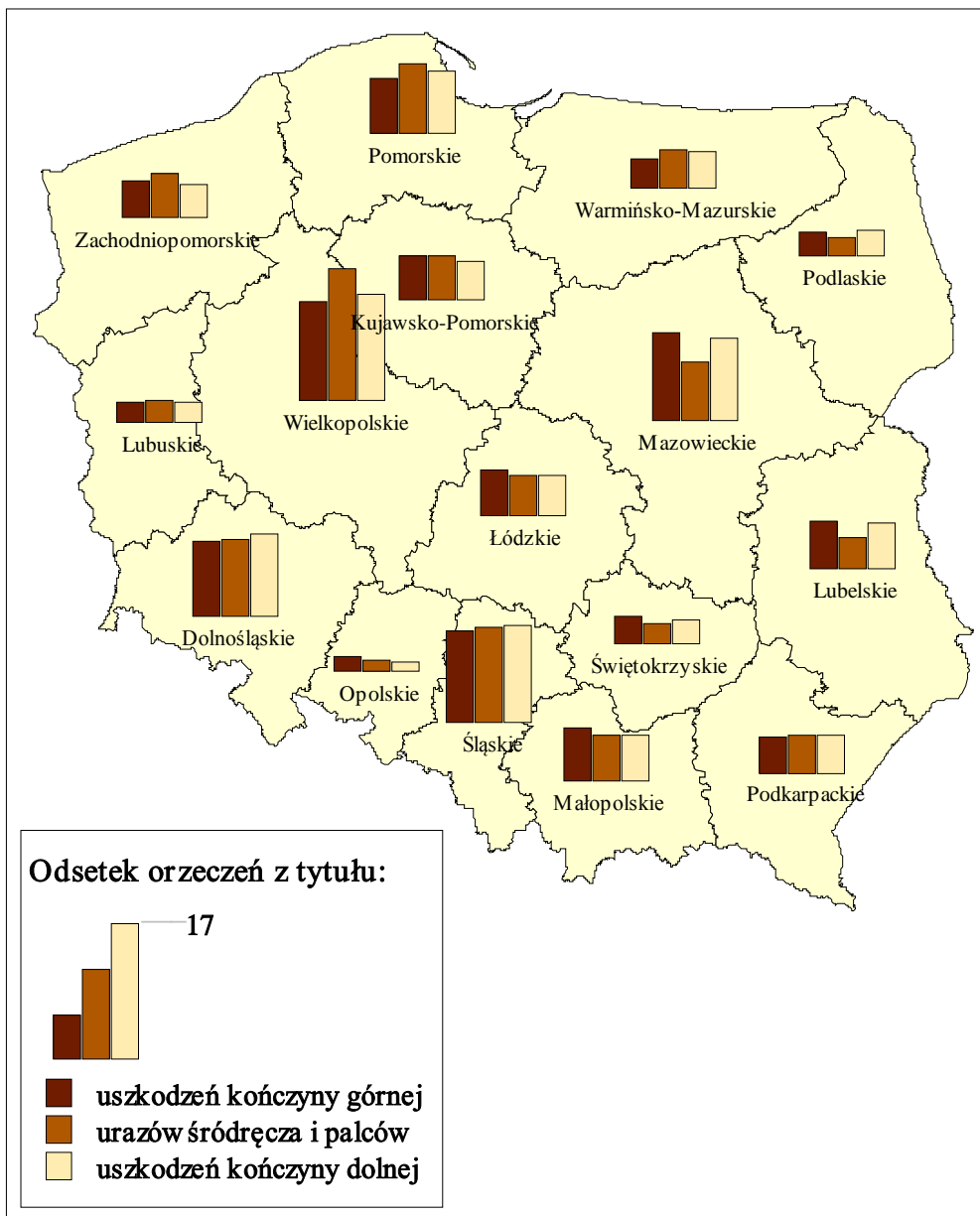
TABL. 9 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG ICH PŁCI ORAZ WYSOKOŚCI USZCZERBKU

Procent uszczerbku na zdrowiu	Średni wiek osób poszkodowanych w latach		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	42,2	41,1	44,8
do 4	40,6	39,3	43,3
5-10	44,1	42,8	46,8
11-20	45,5	44,7	49,0
21-30	45,6	45,6	48,2
31-40	45,2	44,6	52,8
41-50	44,0	44,1	43,3
51-60	43,1	42,7	51,0
61-70	46,2	46,5	34,0
71-80	43,9	43,1	60,0
81-90	51,1	51,1	-
91-100	40,3	42,3	41,7

**TABL. 10 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG
RODZAJÓW URAZÓW ORAZ PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH**

Rodzaje urazów	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
uszkodzenia głowy	1,7	1,7	1,7
uszkodzenia twarzy	4,8	5,2	4,0
uszkodzenia narządu wzroku	0,9	1,2	0,4
uszkodzenia narządu słuchu	0,2	0,2	0,1
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	0,0	0,0	0,0
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	1,0	1,2	0,4
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	0,5	0,6	0,1
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	0,1	0,1	0,0
ostre zatrucia i ich następstwa	0,0	0,0	0,0
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	6,1	5,6	7,2
uszkodzenia miednicy	0,3	0,4	0,1
uszkodzenia kończyny górnej	14,6	13,4	17,3
śródręcze i palce	30,3	33,2	24,0
uszkodzenia kończyny dolnej	38,7	36,4	44,0
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	0,4	0,4	0,3
nieustalony rodzaj urazu	0,4	0,4	0,4

Rys.6 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku wypadków przy pracy według województw i najczęściej występujących rodzajów urazów

**TABL. 11 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU
POWSTAŁEGO W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG
PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH ORAZ RODZAJÓW URAZÓW**

Rodzaje urazów	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	5,1	5,5	4,2
uszkodzenia głowy	12,2	14,3	7,6
uszkodzenia twarzy	2,9	3,0	2,6
uszkodzenia narządu wzroku	17,1	17,9	11,4
uszkodzenia narządu słuchu	15,7	15,8	12,8
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przetyku	11,9	13,4	8,2
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	13,7	14,0	10,0
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	11,9	12,1	9,2
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	29,3	31,8	15,3
ostre zatrucia i ich następstwa	9,5	9,6	9,4
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	8,1	8,9	6,7
uszkodzenia miednicy	17,7	18,5	11,0
uszkodzenia kończyny górnej	6,8	7,2	6,2
śródręcze i palce	3,2	3,4	2,6
uszkodzenia kończyny dolnej	4,5	5,0	3,6
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	9,7	10,6	7,4

**TABL. 12 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW
PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI ORAZ RODZAJÓW URAZÓW**

Rodzaje urazów	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	42,2	41,1	44,8
uszkodzenia głowy	43,6	42,8	45,3
uszkodzenia twarzy	40,0	39,0	42,8
uszkodzenia narządu wzroku	41,8	41,3	45,5
uszkodzenia narządu słuchu	44,4	44,7	46,8
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	43,0	44,9	38,3
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	48,0	47,9	49,6
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	42,7	42,6	46,3
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	42,4	43,0	39,0
ostre zatrucia i ich następstwa	44,4	43,7	45,1
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	42,5	42,1	43,1
uszkodzenia miednicy	45,1	44,5	50,0
uszkodzenia kończyny górnej	45,9	43,7	49,6
śródręcze i palce	40,0	39,4	41,7
uszkodzenia kończyny dolnej	42,6	41,2	45,0
porażenia lub niedowładny poszczególnych nerwów obwodowych	43,5	43,5	43,6

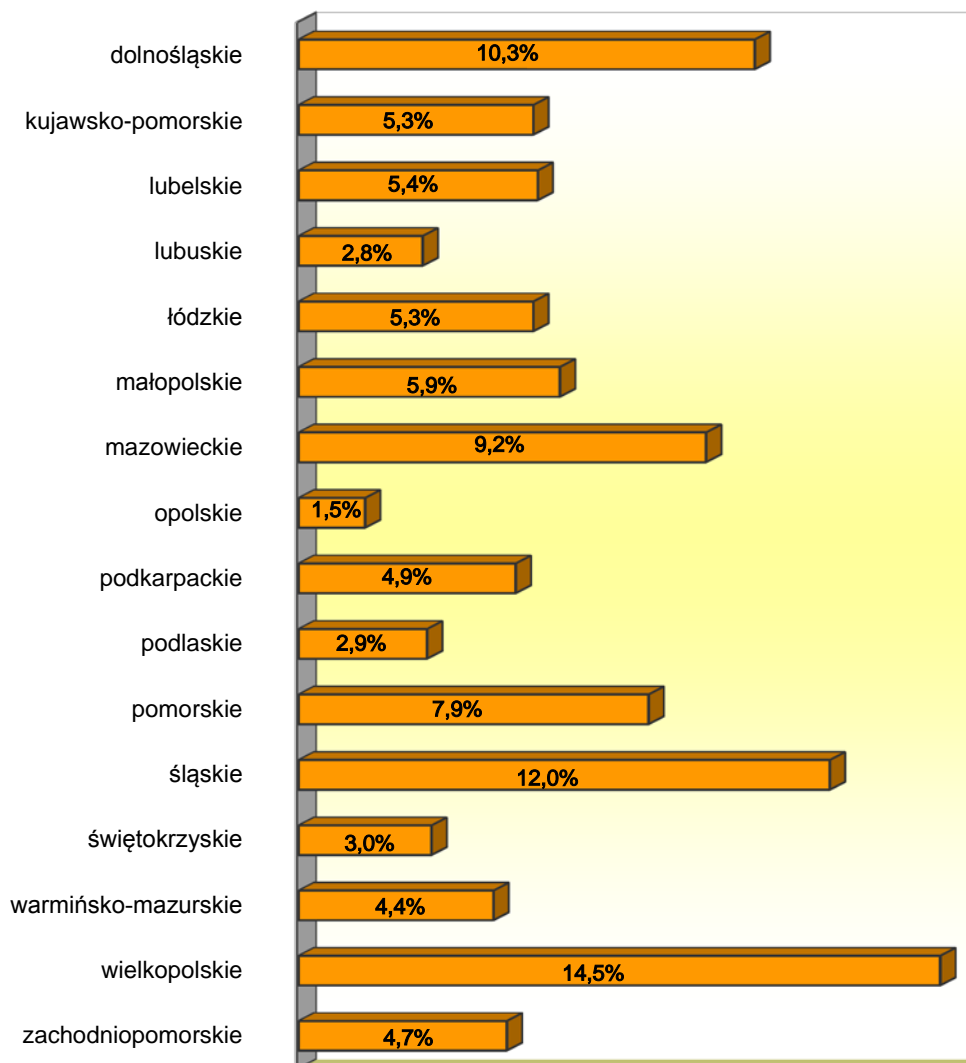
**TABL. 13 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU WEDŁUG WIEKU OSÓB
POSZKODOWANYCH W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY
ORAZ RODZAJÓW URAZÓW**

Rodzaje urazów	Ogółem	wiek osób poszkodowanych					
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
OGÓŁEM	5,1	3,8	4,4	4,6	5,0	5,6	6,9
uszkodzenia głowy	12,2	8,8	12,8	11,0	12,6	11,8	13,3
uszkodzenia twarzy	2,9	2,3	2,6	2,7	2,9	3,3	3,5
uszkodzenia narządu wzroku	17,1	24,3	18,1	14,9	15,8	17,7	22,9
uszkodzenia narządu słuchu	15,7	29,5	12,6	23,0	13,5	13,6	14,3
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	11,9	10,0	11,0	6,1	12,3	19,2	17,5
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	13,7	10,0	13,2	16,4	12,4	13,0	13,7
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	11,9	7,5	15,1	11,9	10,4	12,5	8,6
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	29,3	25,0	17,4	33,3	31,2	37,4	16,7
ostre zatrucia i ich następstwa	9,5	-	10,0	10,0	11,5	9,2	6,5
uszkodzenia kręgosłupa, rdzenia kręgowego i ich następstwa	8,1	6,5	7,7	7,2	8,2	9,0	9,7
uszkodzenia miednicy	17,7	-	18,2	16,9	16,6	18,4	18,4
uszkodzenia kończyny górnej	6,8	5,2	6,2	6,5	6,7	6,9	7,8
śródręcze i palce	3,2	3,0	3,0	3,0	3,2	3,5	4,1
uszkodzenia kończyny dolnej	4,5	3,4	3,9	4,2	4,5	4,8	5,8
porażenia lub niedowłady poszczególnych nerwów obwodowych	9,7	-	11,7	8,0	10,0	8,5	15,2

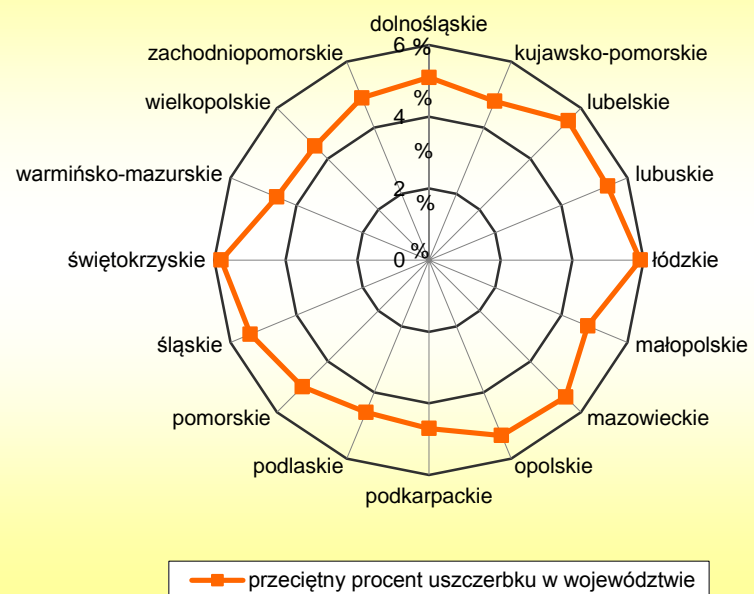
TABL. 14 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Ogółem		Przeciętny procent uszczerbku
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM	64 209	100,0	5,1
Dolnośląskie	6 637	10,3	5,1
Kujawsko-pomorskie	3 389	5,3	4,8
Lubelskie	3 443	5,4	5,5
Lubuskie	1 805	2,8	5,4
Łódzkie	3 395	5,3	5,9
Małopolskie	3 825	5,9	4,8
Mazowieckie	5 924	9,2	5,4
Opolskie	949	1,5	5,3
Podkarpackie	3 122	4,9	4,7
Podlaskie	1 843	2,9	4,6
Pomorskie	5 068	7,9	5,0
Śląskie	7 683	12,0	5,4
Świętokrzyskie	1 955	3,0	5,8
Warmińsko-mazurskie	2 843	4,4	4,6
Wielkopolskie	9 326	14,5	4,5
Zachodniopomorskie	3 002	4,7	4,9

Rys.7 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku wypadków przy pracy według województw

Rys.8 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku wypadków przy pracy w poszczególnych województwach

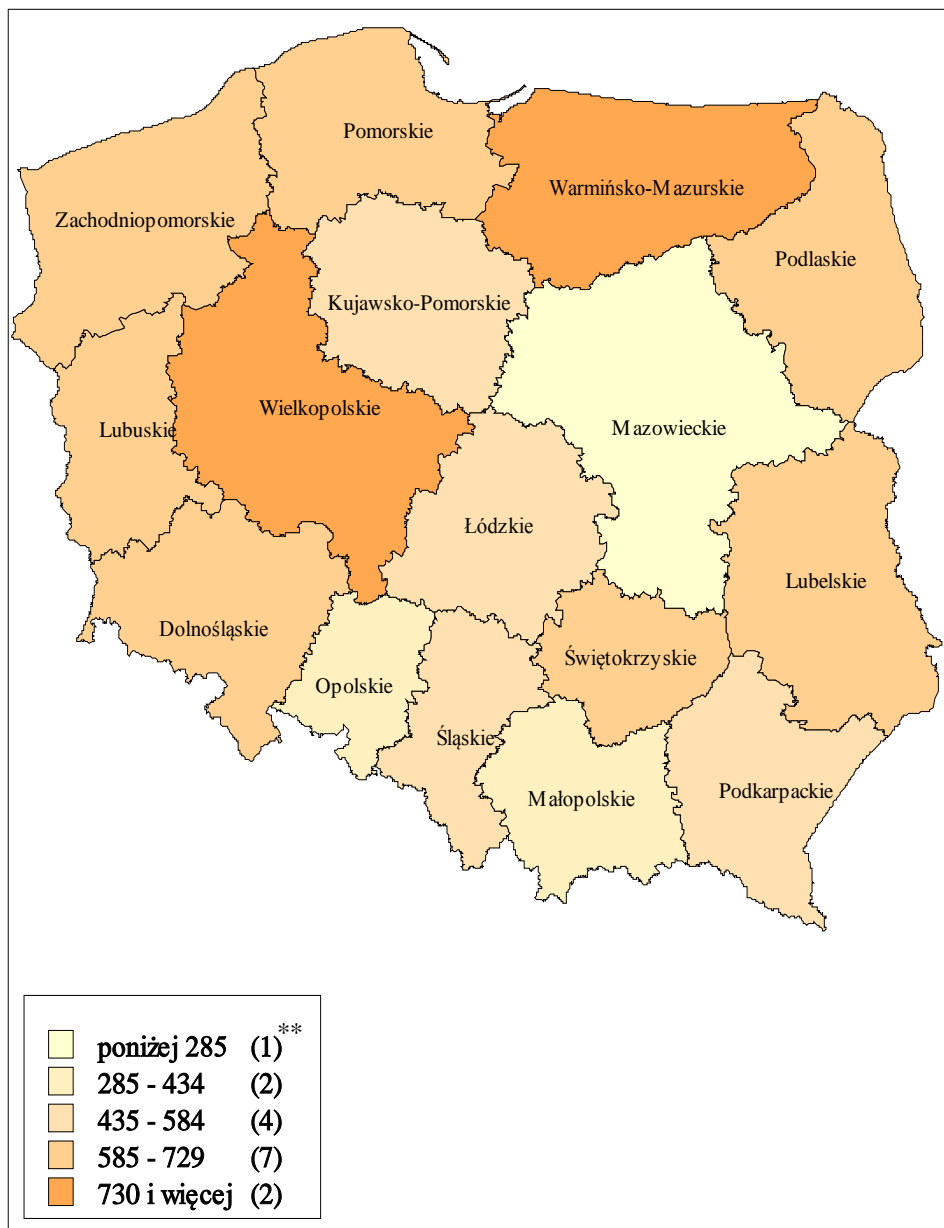

**TABL. 15 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
POWSTAŁY W WYNIKU WYPADKÓW PRZY PRACY W PRZELICZENIU
NA 100 TYS. PRACUJĄCYCH* W LATACH 2014-2015**

Województwo a - rok poprzedni = 100		Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓLEM	2014	566
	2015	526
	a	92,9
Dolnośląskie	2014	726
	2015	668
	a	92,0
Kujawsko-pomorskie	2014	625
	2015	557
	a	89,1
Lubelskie	2014	759
	2015	669
	a	88,1
Lubuskie	2014	644
	2015	592
	a	91,9
Łódzkie	2014	503
	2015	435
	a	86,5
Małopolskie	2014	384
	2015	364
	a	94,8
Mazowieckie	2014	291
	2015	282
	a	96,9
Opolskie	2014	338
	2015	344
	a	101,8
Podkarpackie	2014	608
	2015	558
	a	91,8
Podlaskie	2014	753
	2015	637
	a	84,6
Pomorskie	2014	772
	2015	691
	a	89,5
Śląskie	2014	504
	2015	486
	a	96,4
Świętokrzyskie	2014	651
	2015	611
	a	93,9
Warmińsko-mazurskie	2014	793
	2015	762
	a	96,1
Wielkopolskie	2014	792
	2015	748
	a	94,4
Zachodniopomorskie	2014	642
	2015	621
	a	96,7

* poza rolnictwem indywidualnym

**Rys.9 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu
w wyniku wypadków przy pracy
w przeliczeniu na 100 tys. pracujących*
według województw**

* poza rolnictwem indywidualnym

** liczba województw

1.2 . Orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku chorób zawodowych

Za chorobę zawodową uważa się chorobę spowodowaną działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących w środowisku pracy lub w związku ze sposobem wykonywania pracy (ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych). Choroby te określa wykaz chorób zawodowych stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 30 lipca 2002 r. w sprawie wykazu chorób zawodowych, szczegółowych zasad postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznawania i stwierdzania chorób zawodowych oraz podmiotów właściwych w tych sprawach. Choroby, które nie zostały wyszczególnione w wykazie nie są uznawane za choroby zawodowe.

W 2015 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali w związku z chorobą zawodową 2,1 tys. orzeczeń powypadkowych, z czego 92,8% (tj. 2,0 tys. orzeczeń) stanowiły orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu.

Najczęściej poszkodowanymi z orzeczonym uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w związku z chorobą zawodową byli mężczyźni, którzy stanowili 68,4% badanej zbiorowości (w porównaniu z rokiem 2014 mniej o 3,1 punktu procentowego).

Przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku chorób zawodowych wyniósł 19,6% (w 2014 r. – 20,1% uszczerbku), przy czym obserwujemy zdecydowaną różnicę wysokości uszczerbku w zależności od płci poszkodowanych, i tak dla mężczyzn przeciętny procent uszczerbku wyniósł 24,8% , natomiast dla kobiet – 15,3% uszczerbku. Najwyższy przeciętny procent uszczerbku odnotowano w woj. opolskim – 22,4% uszczerbku, zaś najniższy w woj. podlaskim – 11,6% uszczerbku.

Na podstawie analizy miar pozycyjnych danych jednostkowych obserwujemy, że w przypadku jednej czwartej liczby orzeczeń powypadkowych (kwartył pierwszy Q1) wydanych w związku z chorobą zawodową uszczerbek na zdrowiu nie przekroczył 10,1%. W połowie orzeczeń (mediana Me) wysokość uszczerbku na zdrowiu wyniosła nie więcej niż 15,4% uszczerbku.

Stopień orzeczonego uszczerbku w przypadku $\frac{3}{4}$ orzeczeń (kwartył trzeci Q3) kształtował się na poziomie nie wyższym niż 24,6% uszczerbku.

Dominującą (dominanta D) wysokością uszczerbku powstałego w związku z chorobą zawodową był uszczerbek wynoszący 10,0%.

Najliczniejszą grupą poszkodowanych, stanowiącą 46,2% badanej zbiorowości były osoby w wieku powyżej 59 lat. W tej grupie wiekowej odnotowano również najwyższy przeciętny procent uszczerbku – 23,6%.

Uszczerbek powstały w związku z chorobą zawodową najczęściej orzekany był w granicach 11-20%. Dla 39,2% badanej zbiorowości orzeczone uszczerbek w takim przedziale procentowym, o 3 punkty procentowe większy niż w roku poprzednim.

Średni wiek osób poszkodowanych w związku z chorobą zawodową wyniósł 58 lat (w przypadku mężczyzn było to 59,4 roku, w przypadku kobiet – 55,7 roku).

Najczęściej uszczerbek na zdrowiu powstały w wyniku choroby zawodowej spowodowany był przez: pylice płuc – 23,2% ogółu orzeczeń wydanych w związku z chorobą zawodową, przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego – 16,4% oraz schorzenia nerwów, mięśni – 13,5%. Należy zaznaczyć, że w przypadku mężczyzn główną przyczyną powstania choroby zawodowej były pylice płuc (32,3% badanej zbiorowości mężczyzn), natomiast wśród kobiet przewlekłe choroby narządów głosu (34,2% przypadków).

Najwyższy przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu zarejestrowano w odniesieniu do nowotworów złośliwych – 48,8% uszczerbku.

Rozkład liczby wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu powstały w związku z chorobą zawodową według miejsca zamieszkania wskazuje najwyższy odsetek w woj. śląskim – 29,9% ogółu orzeczeń wydanych z tytułu choroby zawodowej (jednakże znacznie niższy niż w roku poprzednim – o 7,3 punktu procentowego), najniższy zaś w woj. opolskim – 0,5% orzeczeń.

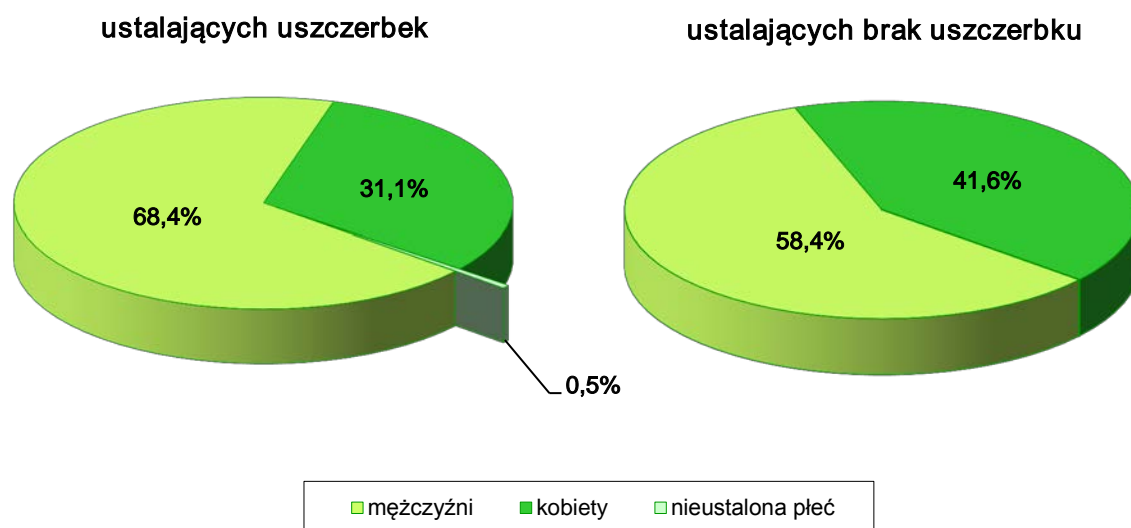
Przeliczając liczbę orzeczeń ustalających uszczerbek w związku z chorobą zawodową na 100 tys. pracujących – najwięcej orzeczeń odnotowano w woj. śląskim (37 orzeczeń), świętokrzyskim (29 orzeczeń) oraz dolnośląskim (25 orzeczeń), najmniej w woj. opolskim (4 orzeczenia), mazowieckim (6 orzeczeń), lubuskim i łódzkim (po 7 orzeczeń).

Liczba orzeczeń ustalających uszczerbek na zdrowiu w związku z chorobą zawodową wydanych przez lekarzy orzeczników w 2015 r. dla całej Polski w przeliczeniu na 100 tys. pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) wyniosła 16 orzeczeń i w porównaniu z 2014 r. była niższa o 15,8%.

TABL. 16 ORZECZENIA WYDANE W ZWIĄZKU Z CHOROBIAMI ZAWODOWYMI

Wyszczególnienie	Ogółem	z tego orzeczenia ustalające:					
		uszczerbek na zdrowiu		brak uszczerbku na zdrowiu		nieustalona ocena	
	liczba	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100	liczba	Ogółem=100
OGÓŁEM	2 120	1 966	92,8	149	7,0	5	0,2
Mężczyźni	1 436	1 345	93,7	87	6,0	4	0,3
Kobiety	674	611	90,7	62	9,2	1	0,1
nieustalona płeć	10	10	100,0	-	-	-	-

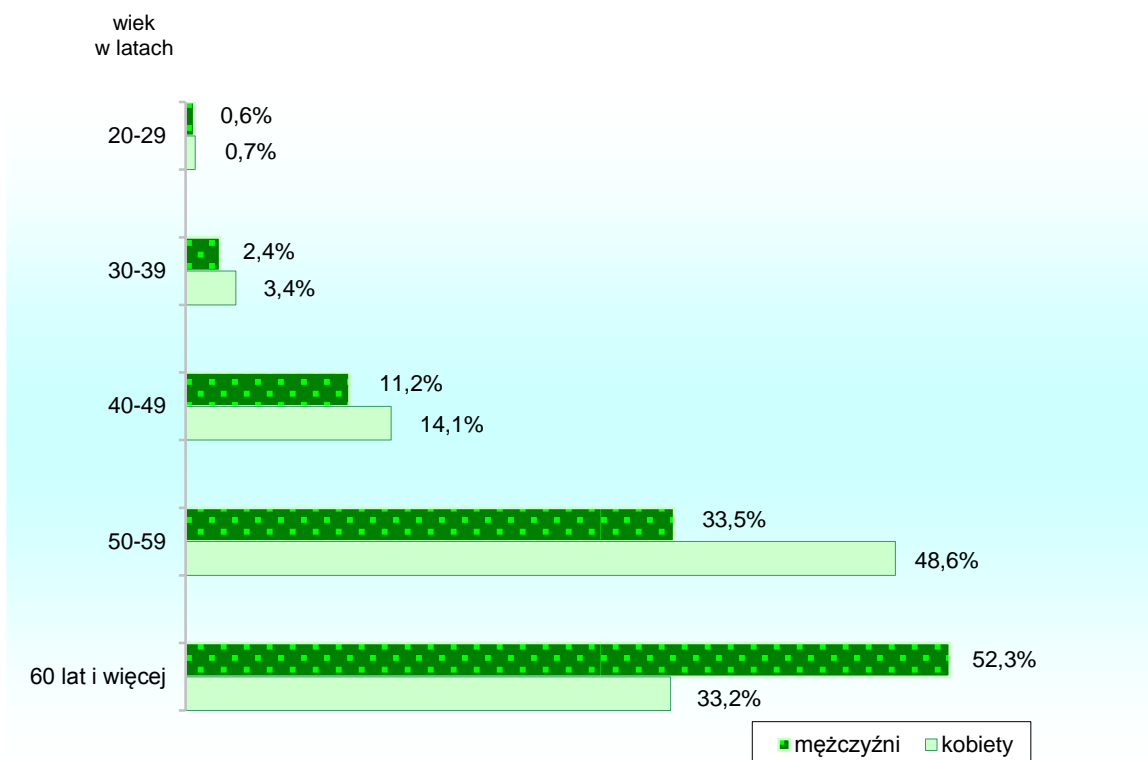
Rys. 10 Struktura orzeczeń dotyczących uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku chorób zawodowych

TABL. 17 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU W WYNIKU CHOROBY ZAWODOWYCH WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU

Wiek poszkodowanych	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		nieustalona płeć
	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba	przeciętny procent uszczerbku	liczba
OGÓŁEM	1 966	19,6	1 345	21,4	611	15,3	10
z tego:							
20-29	12	10,3	8	12,1	4	6,8	-
30-39	53	10,5	32	11,5	21	9,1	-
40-49	237	14,0	151	15,7	86	11,1	-
50-59	747	16,9	450	18,8	297	14,0	-
60 lat i więcej	908	23,6	704	24,8	203	19,8	1
nieustalony wiek poszkodowanych	9	.	-	-	-	-	9
Średni wiek	58,0	x	59,4	x	55,7	x	x

Rys. 11 Struktura orzeczeń według wieku oraz płci osób z ustalonym uszczerbkiem na zdrowiu powstałym w wyniku chorób zawodowych

**TABL. 18 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK
NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH
WEDŁUG JEGO WYSOKOŚCI W LATACH 2014-2015**

Procent uszczerbku na zdrowiu a - rok poprzedni = 100		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	nieustalona płeć
OGÓŁEM	2014	2 202	1 574	624	4
	2015	1 966	1 345	611	10
	a	89,3	85,5	97,9	250,0
do 10	2014	793	492	301	-
	2015	679	410	269	-
	a	85,6	83,3	89,4	-
11-20	2014	798	572	225	1
	2015	771	512	256	3
	a	96,6	89,5	113,8	300,0
21-30	2014	388	311	76	1
	2015	318	255	62	1
	a	82,0	82,0	81,6	100,0
31-40	2014	69	61	8	-
	2015	63	55	8	-
	a	91,3	90,2	100,0	-
41-50	2014	75	67	7	1
	2015	73	63	9	1
	a	97,3	94,0	128,6	100,0
51-60	2014	30	29	1	-
	2015	20	17	1	2
	a	66,7	58,6	100,0	-
61-70	2014	12	9	3	-
	2015	16	12	4	-
	a	133,3	133,3	133,3	-
71-80	2014	20	18	2	-
	2015	18	15	2	1
	a	90,0	83,3	100,0	-
81-90	2014	8	7	-	1
	2015	2	2	-	-
	a	25,0	28,6	-	-
91-100	2014	9	8	1	-
	2015	6	4	-	2
	a	66,7	50,0	-	-

TABL. 19 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG WYSOKOŚCI USZCZERBKU ORAZ PŁCI

Procent uszczerbku na zdrowiu	Orzeczenia ustalające uszczerbek						
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		nieustalona płeć
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba
OGÓŁEM	1 966	100,0	1 345	100,0	611	100,0	10
do 4	19	1,0	12	0,9	7	1,1	-
5-10	660	33,6	398	29,6	262	42,9	-
11-20	771	39,2	512	38,1	256	41,9	3
21-30	318	16,2	255	18,9	62	10,1	1
31-40	63	3,2	55	4,1	8	1,3	-
41-50	73	3,7	63	4,7	9	1,5	1
51-60	20	1,0	17	1,3	1	0,2	2
61-70	16	0,8	12	0,9	4	0,7	-
71-80	18	0,9	15	1,1	2	0,3	1
81-90	2	0,1	2	0,1	-	-	-
91-100	6	0,3	4	0,3	-	-	2

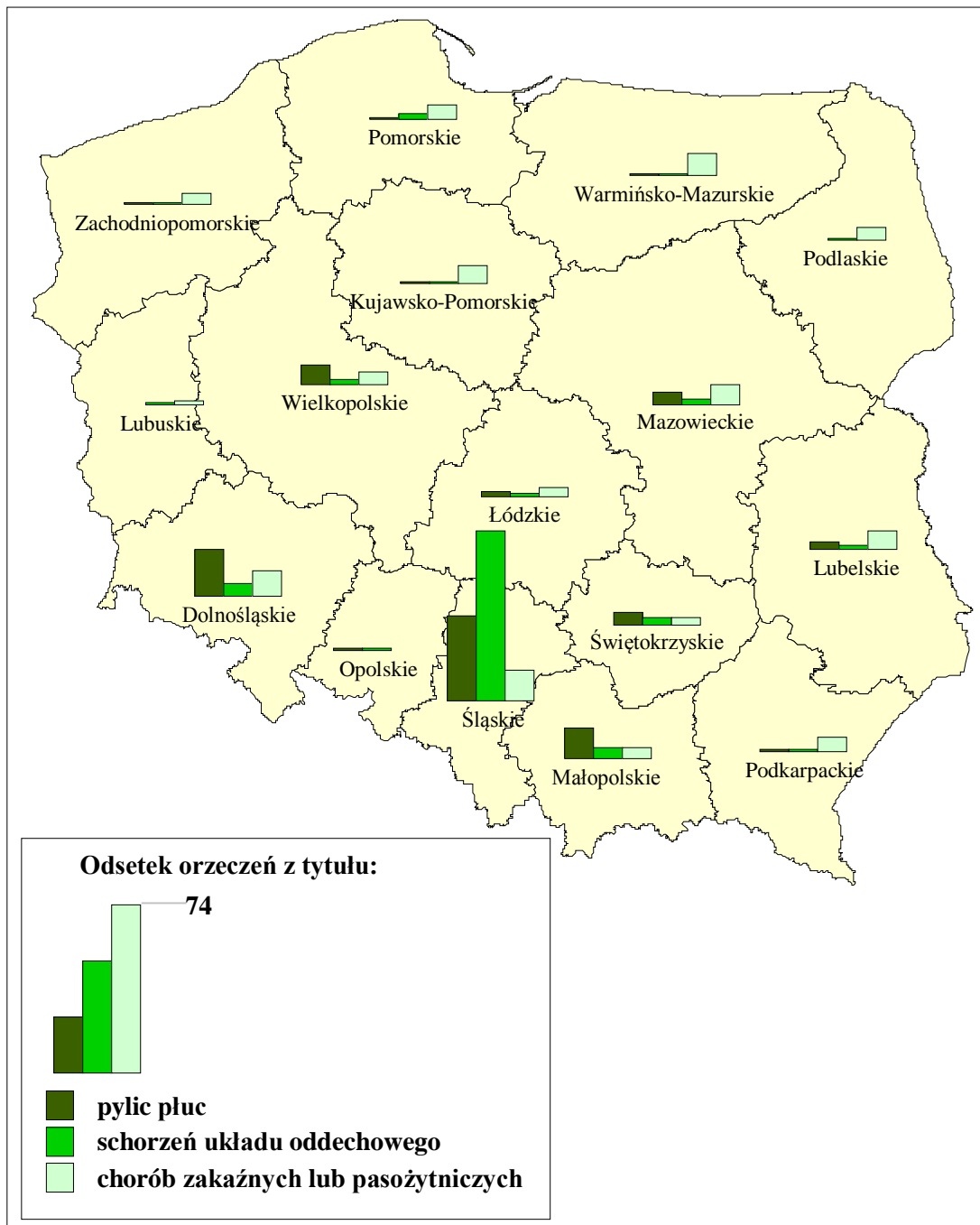
TABL. 20 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH WEDŁUG ICH PŁCI ORAZ WYSOKOŚCI USZCZERBKU

Procent uszczerbku na zdrowiu	Średni wiek osób poszkodowanych w latach		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	58,0	59,4	55,7
do 4	53,4	54,4	51,7
5-10	53,7	54,5	52,5
11-20	59,6	60,9	57,6
21-30	60,7	61,1	60,4
31-40	62,2	63,0	56,8
41-50	62,9	63,8	63,2
51-60	57,5	63,8	65,0
61-70	68,3	68,3	65,0
71-80	63,7	68,3	60,5
81-90	67,5	67,5	-
91-100	42,8	64,3	-

**TABL. 21 STRUKTURA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH USZCZERBEK
NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH
WEDŁUG PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH**

Choroby zawodowe	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	0,5	0,4	0,7
pylice płuc	23,2	32,3	3,4
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	16,4	21,9	4,6
byssinoza	0,2	0,1	0,3
zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	0,0	0,1	-
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	0,3	0,2	0,3
przewlekłe choroby narządu głosu	12,5	2,7	34,2
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-
nowotwory złośliwe	2,5	2,7	1,0
choroby skóry	3,5	1,9	7,0
schorzenia nerwów, mięśni	13,5	5,7	30,8
uszkodzenia narządu słuchu	10,2	14,8	0,2
zespół wibracyjny	1,9	2,7	0,2
choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-
choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-
choroby narządu wzroku	0,4	0,4	0,3
choroby zakaźne lub pasożytnicze	13,8	13,5	14,7
nieustalona choroba zawodowa	1,1	0,6	2,3

Rys.12 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych według województw i najczęściej występujących rodzajów schorzeń

TABL. 22 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU POWSTAŁEGO W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG PŁCI OSÓB POSZKODOWANYCH

Choroby zawodowe	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	19,6	21,4	15,3
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	36,4	42,0	33,8
pylice płuc	19,9	19,8	23,3
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	26,1	26,8	19,6
byssinoza	41,7	45,0	40,0
zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	30,0	30,0	-
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	9,6	9,3	10,0
przewlekłe choroby narządu głosu	17,2	17,8	17,1
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-
nowotwory złośliwe	48,8	42,8	59,2
choroby skóry	11,0	11,3	10,9
schorzenia nerwów, mięśni	10,0	10,8	9,7
uszkodzenia narządu słuchu	24,9	25,1	5,0
zespół wibracyjny	27,6	27,7	25,0
choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-
choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-
choroby narządu wzroku	20,1	21,0	17,5
choroby zakaźne lub pasożytnicze	13,8	12,3	16,6

TABL. 23 ŚREDNI WIEK OSÓB POSZKODOWANYCH W WYNIKU CHORÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG PŁCI

Choroby zawodowe	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	58,0	59,4	55,7
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	57,3	68,0	58,3
pylice płuc	58,3	58,0	67,0
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	63,6	64,4	57,0
byssinoza	56,0	55,0	56,5
zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	51,0	51,0	-
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	48,4	44,0	55,0
przewlekłe choroby narządu głosu	59,5	62,9	58,9
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-
nowotwory złośliwe	55,7	63,9	60,5
choroby skóry	52,9	53,3	52,7
schorzenia nerwów, mięśni	53,4	55,6	52,5
uszkodzenia narządu słuchu	60,1	60,5	54,0
zespół wibracyjny	55,4	55,3	57,0
choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-
choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-
choroby narządu wzroku	57,5	61,0	47,0
choroby zakaźne lub pasożytnicze	54,1	54,9	52,6

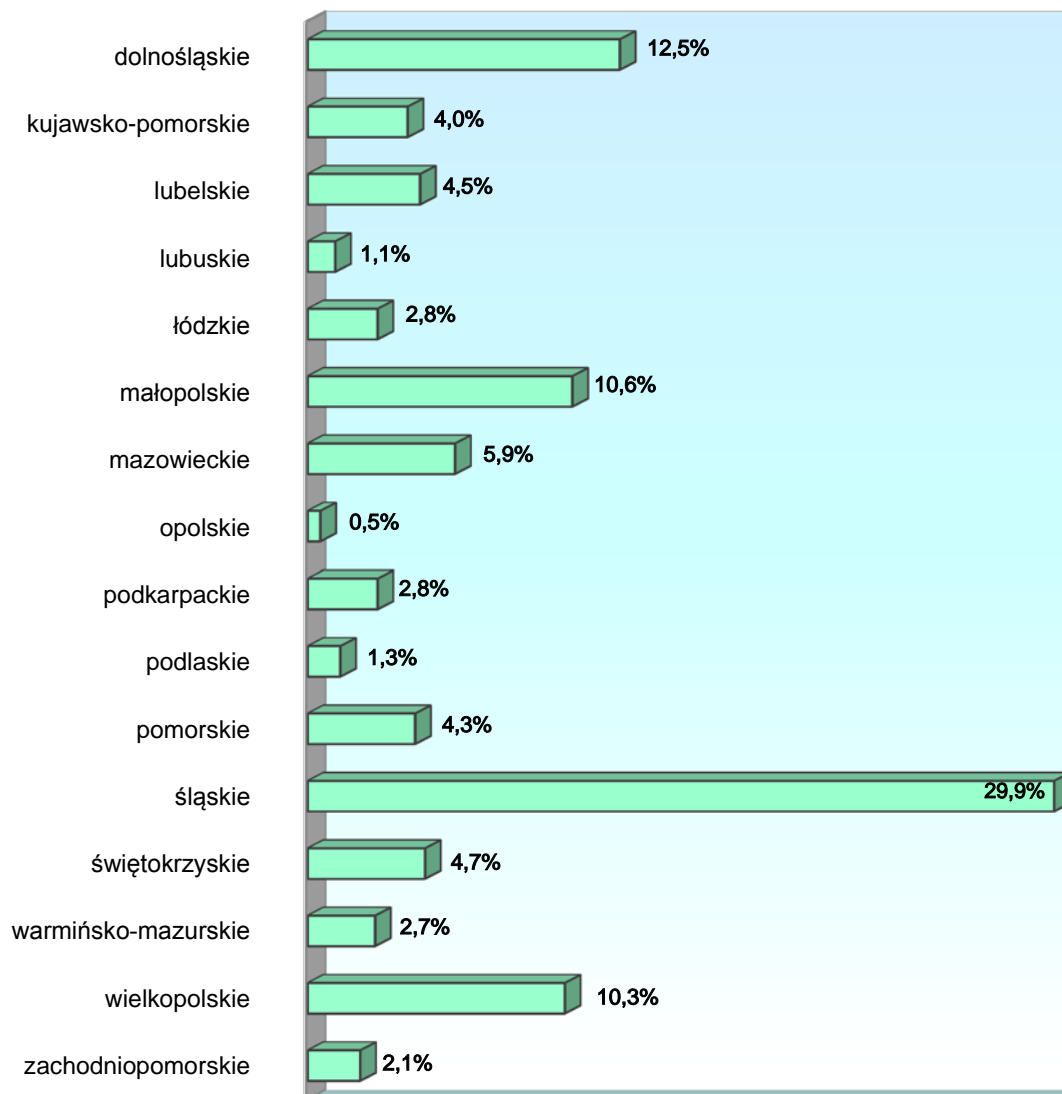
**TABL. 24 PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU NA ZDROWIU POWSTAŁEGO
W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH WEDŁUG WIEKU OSÓB POSZKODOWANYCH**

Choroby zawodowe	Ogółem	wiek osób poszkodowanych				
		20-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
OGÓŁEM	19,6	10,3	10,5	14,0	16,9	23,6
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	36,4	-	10,0	-	20,0	45,0
pylice płuc	19,9	25,0	12,7	15,7	17,6	23,8
przewlekłe nieodwracalne schorzenia układu oddechowego	26,1	12,4	10,5	16,2	22,6	28,4
byssinoza	41,7	-	-	-	41,7	-
zapalenie obrzękowe krtani o podłożu alergicznym	30,0	-	-	-	30,0	-
przedziurawienie przegrody nosa wywołane substancjami o działaniu żrącym lub drażniącym	9,6	-	4,0	10,0	-	15,0
przewlekłe choroby narządu głosu	17,2	-	-	12,5	17,1	17,3
choroby wywołane działaniem promieniowania jonizującego	-	-	-	-	-	-
nowotwory złośliwe	48,8	-	-	40,0	44,3	45,7
choroby skóry	11,0	7,0	7,5	7,9	10,2	17,4
schorzenia nerwów, mięśni	10,0	5,0	6,4	8,2	10,6	11,3
uszkodzenia narządu słuchu	24,9	-	-	27,7	24,1	25,1
zespół wibracyjny	27,6	-	-	25,0	27,5	29,4
choroby wywołane pracą w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego	-	-	-	-	-	-
choroby wywołane działaniem wysokich albo niskich temperatur otoczenia	-	-	-	-	-	-
choroby narządu wzroku	20,1	-	-	13,0	10,0	25,0
choroby zakaźne lub pasożytnicze	13,8	6,7	12,2	14,7	13,3	14,6

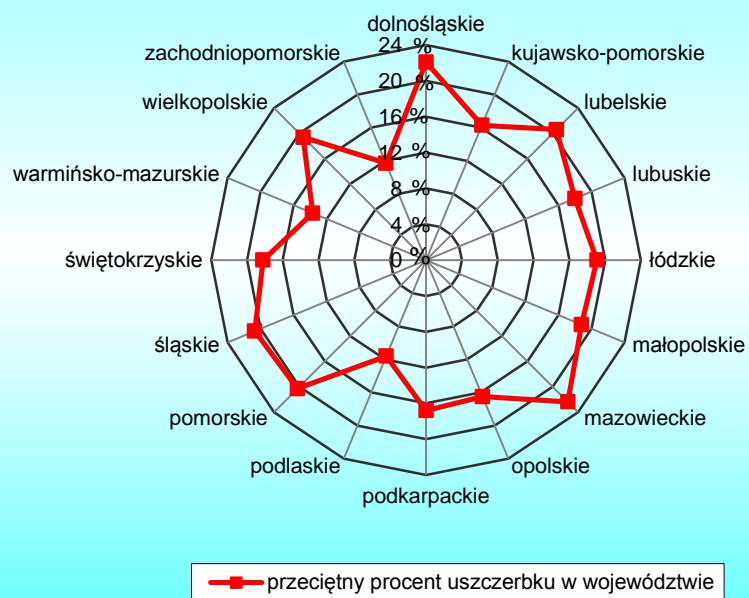
TABL. 25 LICZBA ORZECZEŃ USTALAJĄCYCH PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU POWSTAŁY W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH ORAZ PRZECIĘTNY PROCENT USZCZERBKU WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Ogółem		Przeciętny procent uszczerbku
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM	1 966	100,0	19,6
Dolnośląskie	245	12,5	22,1
Kujawsko-pomorskie	78	4,0	16,3
Lubelskie	89	4,5	20,6
Lubuskie	21	1,1	18,0
Łódzkie	55	2,8	19,1
Małopolskie	208	10,6	18,8
Mazowieckie	117	5,9	22,4
Opolskie	10	0,5	16,5
Podkarpackie	55	2,8	16,8
Podlaskie	26	1,3	11,6
Pomorskie	84	4,3	20,3
Śląskie	589	29,9	20,7
Świętokrzyskie	93	4,7	18,2
Warmińsko-mazurskie	53	2,7	13,7
Wielkopolskie	202	10,3	19,4
Zachodniopomorskie	41	2,1	11,7

Rys. 13 Struktura orzeczeń ustalających procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych według województw

Rys. 14 Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu powstałego w wyniku chorób zawodowych w poszczególnych województwach

**TABL. 26 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU
W WYNIKU CHOROÓB ZAWODOWYCH W PRZELICZENIU NA 100 TYS.
PRACUJĄCYCH* W LATACH 2014-2015**

Województwo a - rok poprzedni = 100		Liczba orzeczeń na 100 tys. pracujących*
OGÓŁEM	2014	19
	2015	16
	a	84,2
Dolnośląskie	2014	27
	2015	25
	a	92,6
Kujawsko-pomorskie	2014	16
	2015	13
	a	81,3
Lubelskie	2014	21
	2015	17
	a	81,0
Lubuskie	2014	8
	2015	7
	a	87,5
Łódzkie	2014	8
	2015	7
	a	87,5
Małopolskie	2014	18
	2015	20
	a	111,1
Mazowieckie	2014	6
	2015	6
	a	100,0
Opolskie	2014	3
	2015	4
	a	133,3
Podkarpackie	2014	8
	2015	10
	a	125,0
Podlaskie	2014	6
	2015	9
	a	150,0
Pomorskie	2014	9
	2015	11
	a	122,2
Śląskie	2014	53
	2015	37
	a	69,8
Świętokrzyskie	2014	30
	2015	29
	a	96,7
Warmińsko-mazurskie	2014	11
	2015	14
	a	127,3
Wielkopolskie	2014	17
	2015	16
	a	94,1
Zachodniopomorskie	2014	12
	2015	8
	a	66,7

* poza rolnictwem indywidualnym

Rys.15 Orzeczenia ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu w wyniku chorób zawodowych w przeliczeniu na 100 tys. pracujących* według województw

* poza rolnictwem indywidualnym

** liczba województw

2. Jednorazowe odszkodowania powypadkowe wypłacone przez ZUS

W 2015 roku liczba wypłaconych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych jednorazowych odszkodowań powypadkowych wyniosła 67,1 tys., tj. o 3,8% mniej niż w 2014 r. Wśród tych odszkodowań 97,5% (tj. 65,4 tys.) stanowiły jednorazowe odszkodowania wypłacone z tytułu wypadków przy pracy, a 2,5% (tj. 1,7 tys.) – jednorazowe odszkodowania z tytułu chorób zawodowych.

Ogólna kwota wypłaconych przez ZUS w 2015 r. jednorazowych odszkodowań powypadkowych wyniosła 307,9 mln zł, z czego 91,9% tej kwoty, czyli 282,8 mln zł stanowiły odszkodowania wypłacone z tytułu wypadków przy pracy, a 8,1% (czyli 25,0 mln zł) – odszkodowania wypłacone w związku z chorobą zawodową.

Z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wypłacono 66,6 tys. jednorazowych odszkodowań, na łączną kwotę 276,1 mln zł. Natomiast z tytułu śmierci ubezpieczonego osobom uprawnionym wypłacono 491 odszkodowań, tj. 0,7% ogółu wypłaconych jednorazowych odszkodowań powypadkowych, na kwotę 31,8 mln zł, stanowiącą 10,3% ogółu wydatków na jednorazowe odszkodowania powypadkowe.

Przeciętna wysokość wypłaconego w 2015 r. jednorazowego odszkodowania powypadkowego wyniosła 4,6 tys. zł.

TABL. 27 JEDNORAZOWE ODSZKODOWANIA POWYPADKOWE WYPŁACONE PRZEZ ZUS W 2015 ROKU

Okoliczności powstania uszczerbku	Jednorazowe odszkodowania powypadkowe		Kwota wypłaconych jednorazowych odszkodowań powypadkowych w tys. zł
	liczba	w odsetkach	
OGÓŁEM			
OGÓŁEM	67 051	100,0	307 869,9
w tym z tytułu:			
wypadku przy pracy	65 387	97,5	282 794,9
choroby zawodowej	1 664	2,5	25 035,8
Jednorazowe odszkodowania z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu			
OGÓŁEM	66 560	100,0	276 080,4
w tym z tytułu:			
wypadku przy pracy	64 951	97,6	254 171,9
choroby zawodowej	1 609	2,4	21 869,3
Jednorazowe odszkodowania z tytułu śmierci ubezpieczonego			
OGÓŁEM	491	100,0	31 789,5 *
z tego z tytułu:			
wypadku przy pracy	436	88,8	28 623,0
choroby zawodowej	55	11,2	3 166,5

* łącznie ze zwiększeniami z tytułu przysługującego na każde z uprawnionych dzieci i innych członków rodziny